

L'AVENÇ

LITERARI * ARTISTICH * CIENTIFICH

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA

CASA DEL CONSELL MUNICIPAL DE REUS

CLIXÉ FOTOGRÀFICH DE J. BORRÀS DE MARCH

(Vegis l'article del Sr. Torroja en la plana 80, número 4, d'aquest any.)

PESQUERAS Y CASSERAS

UN TRET APROFITAT

QUEST mes de juny, pels entorns de sant Pere, tinguí l'agradable sorpresa de la visita de dos amichs rossellonesos que vingueren de Perpinyá á la Junquera, á cavall de llur velocípedo. Se m'en volían tornar l'endemá; mes jo m'hi vaig oposar formalment, y pera detenirlos, vaig convidarlos á una diada de camp, de pesquera y cassera, pera lo día de sant Pere, als cingles del Fitó y plá del Arca; dinada á la regalada font del Crup, de vora'l torrent Llobregat, no lluny de la célebre cascata del Fitó.

En nostre article *Una cassera al porch senglâ (Recorts d'un excursionista)* hem descrit llargament los cingles y cascata del Fitó. Me concretaré, donchs, pera refrescar la memoria del lector, de dirne quatre paraulas.

Lo camí ral de la Junquera al Perthus voreja lo torrent Llobregat, quals fonts naixen á dalt la frontera, á Collforcat y plá del Arca. Un kilómetro ans d'arribar als límits de Fransa y Espanya, la carretera deixa lo torrent Llobregat á la dreta, y aquest s' endinsa dins la gorja del Fitó. Conech prou los Pyreneus y puch assegurar que la gorja del Fitó no desdiu gens de las gorjas abruptas de nostras altas montanyas. Lo torrent devalla encaixonat entre duas murallas graníticas de 200 metres d'alsaria, fins á trobar la cascata, que'n té de 30 á 35. Eixa cascata es una de las més bonicas qu' he vist. Formada per un semicírcol d' aspadats precipicis, quals relleixos son cuberts de luxuriant vegetació: bruchs, arbossos, alzinass, euras y plantas enredaderas; en lo centre del círcol, en lo punt més estret, bota la cascata; deu metres ans d' arribar á baix, lo salt d'aygua s'estrella sobre las penyas, dividintse en reguerets platejats que serpejan per las sinuositats del rocam y cauhen dins lo gorch.

De la carretera á la cascata, pujant torrent amunt, es cosa de tres kilómetres; mes cal tenir bona cama, delit y lo peu segur per no relliscar; puig hi há indrets que s'ha de fer gimnástica pera escalarlos. Tot

lo curs del torrent fins á la cascata es obstruït per cascates, penyas despresas del cingle y gorchs de prou fondaria, hont s'hi veu un floreig de barbs mostatxuts que fan ensalivar lo pescayre de canya. Ningú's inquieta, ni ab barbols ni enfilas; ¡hi há tanta mala terra! ¡Lo país es tant trencat!.... Ademés, que'l barb no es peix de riu estimat; sa carn es fluixa y lloreja com la tenca. No obstant, pescat en las ayguas vivas dels torrents de montanya, es prou bó. Una paellada de barbs, pescats de fresch, fregits ab oli, farina, all y julivert, acompanyats d'una platada d'enciam d'escarola, cebas y olivas, á la vora d'una font ben fresca, hont s'hi té'l ví á refrescar, crospits á crema-dent, créguin qu'es bona menja.

*
* *

Sortírem, donchs, de la Junquera de bon matí, quatre cassayres ab llurs cans conillers, y nosaltres tres, canya á la mà, dirigintnos vers los cingles del Fitó, mentres los cassayres passavan per las alturas pera comensar la cassera, á la frontera, al plá del Arca, casi al cim de la serra.

A las onze 'ns havíam de trobar tots á la font del Crup, hont duas cuyneras, la Jega y sa ajudanta, nos tindrían lo dinar á punt. Las duas havían sortit lo matí de la Junquera, menant un borriquet ab sas banastas, portant ollas, plats y queviures.

La Jega es dona que mereix un recort: alta, magre, escardalenca, de uns seixanta anys, cara arrugada, ull viu, cabells clars blanquinosos, que deixan veure un clapet de closca quan es descofada, pentinats ran, nuats al cim del cap en monyo lligat ab cordonet negre..... sempre alegre y farsayre..... calçada d'espardenyas, faldilla curta, lleugera..... una verga á la mà, empayta son borriquet pels corriols enmalesats: ¡Arri *Feliu*!... ¡Sembla que tens son!.... ¡Apa! ¡ja acabém d'arribar!.... Lo comprá á uns gitanos esquilayres, que feyan lo ranxo prop de la riera; se'n feu tots los diners que tenia: ¡tres duros! També ara li fa guanyar la vida, anant á carregar á las guixeras de Viure, portant guix pels pobles y masías. En *Feliu* es lo company, l' amich estimat de la Jega..... ¡Cóm ho faria sens ell! Petit, magre, pel esterrufat, llarch orellám, sóbrio, visquent del herba y gram dels marges, un xich tossut, mes de bon génit..... quan porta las sárriás ó las banastas, va lo cap alt, trempat, y si sent la farúm d'una burra redressa las orelles y sos brams fan retrunyir las cloteradas. Mes se fa vell, ¡pobre *Feliu*! y sa veu's torna rogallosa; fa com sa mestressa la Jega, qual espinguet ja no es lo qu'era.

En nostras casseras ha sigut sempre ella la encarregada de amanirnos lo dinar á las fonts que se li designavan. Cosa singular: té y fora quatre dits á cada mà; mes de cuyneras com ella la mena se'n pert de día en día. Cap guisa tan bé un pollastre ab pebrots y tomatechs, una cargolada..... y ¡l'arrós!.... ¡qué ból!.... ¡'ns en llevavam los dits!....

¡Lástima que la Jega y en *Feliu's* fassen vells! Mes encare una y altre tenen bona barra y bona garra..... ¡Deu's hi conservi!

Hermosa matinada de primavera; cel seré, ayret fi que'ns porta la flayre de gatas, ginestas y bruchs florits, ab lo suáu perfum dels matolls de salvia, romaní, frigola y demés plantas aromáticas que encatífan la montanya.

A las cinch ja 'ns trobém dins lo llit del torrent, que remuntém tot pescant.

Lo sol, ixent, daura las crestas dels cingles, donant tons encesos al penyam, avivant de vert tendre los arbrissons, partint la cinglera en línea soptada de clar obscur, de sol y ombra.

Quan, envers las deu, arribárem al peu de la cascata, portavam nostras esquerpas plenas de barbs..... ¡Si es un peix tan tonto!.... se'n agafa tan que's vol.

Prenguerem al esquerra un corriol de cabras, que nos portá al cim dels cingles, hont trobarem lo camí de bast del plá del Arca y la fronteira. A las onze arribárem á la font del Crup.

La font es ferruginosa, abundant, fresquíssima; al ombra de quatre plátanos; fa venir gana al més desganat. Hi trobárem los cassayres que ajudayan á la Jega á rentar plats, portar llenya al foch y arreglar setis de pedra al entorn de la font. Havían mort sis cunills.

A las dotze dinárem. Havent dinat, pujárem tots al Coll Forcat (altura, 900 metres) pera gosar del bell panorama que s'hi descobra: tot l'Empordá, part del Rosselló, lo Canigó, etc.....

Envers las quatre, baixárem tot cassant los cunills; cassera entretinguda que nos deturá fins á entrada de fosch. Ans d'arribar al camí ral, en mitj del bosch de suros, mentres los cans segufan un conill, sentirem un tiro dins la malesa seguit de crits del cassayre y gran cridoria dels cans. Tots correrem vers ell, tement que no hagués prés mal. Trobárem los cans enfurismats, atissant un aucellás ferit que jeya á terra, alas estesas, de panxa enlayre..... cap d'ells gosava investirlo.

—¿Qué ha succehit?—li preguntárem.

—Estava aquí de parada, esperant que'ls cans me fessen venir lo conill, quan de prompte veig á passar eix aucellás sobre'ls suros. Ja'l tinch engaltat clavantli escopetada pera saludarlo; puig que tinguent la escopeta carregada de perdigons número 10, no'm creya ferli res. ¡Prou! ¡prou! ja'l veig á baixar entre brancas, de tomballons. Corro; los cans, al sentir lo tiro, deixan la petja del cunill y's tiran sobre d'ell. Però ¡germans! ¡quins xerichs los cans! urpada al un y al altre botant com una fera, plomas erissadas, desfentse de tots. Ja ho veyeu cóm tenen morros y cap ensan-

grentats..... y ell, de panxa enlayre, trets sos garfis, sembla dir: ¡apa, valents! ¿quín serà l'atreuit que tindrà prou pit?... Ja's fa tenir respecte; cap s'hi gosa acostar; fan y fora lladrar..... y ell sempre de panxa enlayre, las urpas á punt d'embestir..... Era ala trencat.

—Sí qu'es un tret ben aprofitat—li diguí.

Al examinar l'aucellás, reconeguí lo gran duch, lo rey dels aucells de rapinya nocturnes. Es tant gros com l'áliga, no tant llarch; cap de gat, orellut de plomas; ulls grossos, rodons, de mirada ferotja. Sas alas estesas tenen més d'un metre y mitj d'un cap al altre, y sas urpas son com los garfis del áliga: tenen la mateixa forsa muscular. Viu de llebras, conills y de tot animalot que corre de nit. Una parella de duchs, mascle y femella, quan tenen fills al niu, destruheixen de conills y llebras tota una comarca. Solen niar als cingles més espadats, inaccessibles. Aquest tenia'l niu als cingles del Fitó. De día s'están amagats dins llur cau; la claror los incomoda; surten al crepuscul com las ratas pinyadas, y quan trenca l'alba se'n van á joch.

Mascle y femella cassan com las áligas; lo mascle ab sas alas bat las bardissas; la femella plana á poca altura; desdixat la llebra ó cunill que 'n surt, es afitorat per la femella, que cau sobre d'ell com un llamp. Aixís es que lo cau hont tenen lo niu es una ossera, un carner de cadavres de tota mena de cassa nocturna; llurs fills nadan en l'abundancia.

Com las áligas, ponen hi fora dos ous, dels quals ne surt mascle y femella; quant aquests son adults, abandonan llus pares y lo pahís hont han nascut, y com los caballers de la Edat Mitjana, van á guerrear pera conquistar un'altra comarca, com qui diria, una baronía ó un comtat, de la qual volen ser los senyors absoluts; puig que, com las áligas, no permeten que un'altra parella s'ensenyoreixi de llur reyalme. Aixís es que hi há entr'ells lluytas heróicas, encarnissadas, fins que los cadávres dels vençuts jauhen al peu dels cingles; allavors, la comarca pertany del tot al vencedor, quin, de nit, celebra sa victoria, quitllat al cim de las timbas, ab un crit salvatge, lúgubre, esfereidor que's sent, en mitj del silenci imponent de la nit, de tota la comarcada. Lo nom que li donan los castellans de *buho* es ben apropiat, puig l'han tret de son crit: *uho, uuuhooh*.

*
* *

L'ucellás jeya á terra, de panxa enlayre, las urpas erissadas, en actitud de defensa. Un dels nostres s'embolicá las mans ab quatre mocadors de butxaca pera lligarli las potas, mentres nosaltres li subjectavan'l cap y las alas. Per fi, las pogué lligar ab un cordill, no sense rébrer algunas urpadas que atravessaren lo gruix dels mocadors y li feren rajar sanch. Lo portaren á la Junquera dos cassayres penjat en pal samalé. ¿Qué n'havíam de fer d'aquella fera? ningú la volia. La donárem á un sabater amic

de criar aucells extranys; puig que, á més de duas grivas y un merlot, criava una garsa y un gaig. ¡May home més content! Lo lligá ab una corda per una pota á una anella en una estancia de sa casa, portantli pera amanyagarlo, sa pitansa de cor de bou diaria. Durant alguns días fou una professó de donas y criaturas que venien á visitar l'aucellás, quin, inmóvil sobre una pota, arrimat á un recó de la estancia, se mirava la gent ab sos ulls grossos, rodons, feréstechs, que verament fascinavan. Un día que havian deixat la porta oberta, hi entrá un gat; lo duch, d'un bot se li tira sobre; ab un santiamen lo tingué estripat. També la garsa y'l gaig moriren de sas urpas. Allavors lo sabater determiná matarlo á garrotadas. Per aixó fer, entrá en la estancia hont lo tenia lligat ab la corda, y armat d'un fort garrot, vinga á pegarli garrotada sobre'l cap; mes la fera d'un bot se li tira á sobre y li planta sos garfis al pit, sort que no li pogué arribar á la cara, si nó, pobre d'ell!.... Ab los crits que feu, pujá un vehí que lo deslliurá. Tenia'l pit tot vermell de sanch. S'hi feren los dos á cops de pals, y l'es-tossaren.

Lo sabater lo feu amanir en estofat per la seua dona; tots los vehins del carrer ne tastaren; lo trobaren molt bó.... ¡Deu ni dó, y bon profit'ls hi fassa!....

15 de juliol de 1870.

C. Bosch de la Cruz

GONZALO SERRACLARA

o catalanisme va sofrir una gran perdua'l día 2 d'agost del any 1885, ab la mort de'n Gonzalo Serraclara y Costa, encara que siguin pochs los treballs literaris que deixá escrits.

L'abogacia, que va exercir ab numerosa clientela ja desde'l moment que acabá la carrera en 1863, quan ell tenia sols vintidos anys; la temporada de vida política que ab molta activitat emprengué en 1868, y la penosa malaltia que se li insinuá en l'any 1878, y de la qual va morir set anys després, no li deixaren espay pera dedicarse á compondre obras literarias, teninhi, no obstant, una particular afició. Ell llegia tot lo que en catalá's publicava, fentne de tot atinadíssimas crítiques en conversas ab sos amichs ó als mateixos autors que n'hi demanavan parer, y no pochs de nostres escriptors prenfan d'ell profitosos consells. De manera que'l cos d'adjunts dels Jochs Florals, reconeixent á ne'n Serraclara las aficions literarias, son clar criteri y sos profons estudis, va elegirlo mantenedor primer del Consistori del any 1877 y president del de l'any 1879.

Lo seu discurs presidencial, alguns articles y altrás curtas composicions que's publicaren en periódichs catalans en que havia col·laborat, son las pocas obras que's coneixen escrites per ell en nostre idioma.

En política, militava en lo partit federal, ben segur més que per altra cosa perque es lo partit únich que té per basament lo regionalisme. Sigué un dels principals propagandistas ab que contavan los seus correligionaris, y si s'haguessen taquigrafiat los nombrosos discursos de propaganda que en moltíssimas poblacions d'aquesta regió havia pronunciat en catalá, tindríam en ells, no sols un bon modelo d'oratoria, de que tan faltada está la nostra literatura, sino també un acabat estudi de política regionalista.

En las Constituyents del any 1869, fou considerat per un dels més apreciables oradors de l'Assamblea, com en lo Colegi d'Advocats d'aquesta ciutat era tingut per un dels primers informistas; y ab tot, los que l'havíam sentit en las Corts, en lo Foro y en las excursions de propaganda, donem

la primacia dels seus discursos als que havia pronunciat en aquest últim concepte. Fos perquè'l verdader sentiment no pot deslligarse del idioma natural de cadascú, fos perquè l'orador sentia ab major entussiasme rodejat de la gent de la seva terra, lo fet es que'n Gonzalo Serrallara, que sempre era eloqüent, ho era d'un modo extraordinari quan en la plassa

pública, en lo club ó en lo cassino dirigia la paraula al poble de La Bisbal, de Granollers, de Sabadell ó de Barcelona. Y per cert que, com ho reconeixen los seus adversaris polítics, no buscava may l'aplaudiment del auditori en l'exageració de las doctrinas que exposava.

En lo Congrés Català de Jurisconsults que's celebrá á Barcelona en l'any 1881, en Gonzalo Serrallara, encara que ja allavors tenia la salut decaiguda, va admétre la delegació que se li va fer, pera sostenir allí, for-

mant part de la majoria, l'integritat del nostre Dret civil, convensut com estava de que las institucions civils d'un poble, nascudas de las sevas costums, com ho son las institucions jurídicas catalanas, son connaturals é inseparables, per lo tant, del mateix poble. En aquell Congrés, pocas paraulas pogué ell pronunciar; però molt valgué'l seu vot y molt atesas foren las rahons que exposava en las reunions preparatorias que per cada sessió celebrava la majoria.

Lo pensament que respecte al catalanisme tenia'n Serraclara, clarament se veu en son discurs de president del Consistori de 1879.

Llegéixense aquestos párrafos:

«L'idioma català s'ha pulit y se va popularisant fins en sa forma docta. Es una llengua viva ab todas las condicions necessarias. Es nostra llengua, ab la que pensem, sentim y'ns espressem de paraula ó ab escrits. Encara no es oficial..... ¡Quí sab!....

»Llarch temps fa que vivim en plena pascua florida. ¿Per ventura no ha d'arribar la pascua granada? Bonas son las bellas flors que s'han recullit fins ara; mes no renunciem á los fruyts positius y saborosos.

»Sía tot en bé de la terra. Son recort no ha d'abandonarnos may. Repetidament s'ha dit que nostre diccionari té una paraula de que careixen moltas altrs llenguas: *anyorament*, paraula que espresa, no solzament lo dolor que experimenta lo qui está ausent de la pàtria, sino també la persistencia del vincle que á ella'ns uneix.»

No's pot sintetisar ab més ficsesa l'ideal del regionalista català.

En aquesta mateixa peroració, portat l'orador de la seva afició al idioma català, aconsellava que s'unissen los esforços de tots los catalanistas pera procurar l'unitat y major perfecció de la llengua.

Aixó encara es l'hora que no s'ha conseguit. A aquest propòsit tenia ell ideada una obra de la que'ns havia parlat varias vegadas. Consistia en una recolecció, per ordre cronològich, de la literatura catalana, ab los exemples més notables dels principals autors de cada época, precedida d'una extensa introducció ó llibre preliminar, á semblansa de lo que en castellà va fer nostre Capmany en son *Teatro histórico-crítico de la elocuencia española*.

Es de doldre, y molt, que l'estat de malaltia en que's trobava al cóncibir aquest pensament, no li permetés desenrotllarlo.

No trobantse en Serraclara ab prou robustesa y no poguent dedicar al examen de las composicions tot lo temps que ell hauria volgut, dubtà en admetrer la presidencia dels Jochs Florals; però á la més petita insinuació dels seus amichs va acceptar lo càrrech.

La festa's celebrà aquell any en lo teatre Principal. Al llegir lo president lo seu discurs, conegué que l'auditori no'l sentia; y ell, que dotat d'una veu clara y forta s'havia fet sentir en lo Congrés com en l'Audiencia, en la plassa pública y l'Ateneo, compregué aquell día'l seu estat grave, y

al sortir de la festa digué ab tò d'amargura als amichs que'l voltavam: Ja ho veyeu, estich perdut; ni puch ferme sentir.

Desde aquell punt, va anar decayent cada día més y més la seva naturalesa física, conservant per aixó tota la claretat de criteri fins á la seva mort.

Just es que Catalunya no olvidi jamay á tan digne fill, d'un talent poch comú, que s'havía consagrat á ella com á polítich, com á jurisconsult y com á home de lletres.

Manel Sureda

LA MORT

Com surt lo sol al despuntar lo dia,
com esclata la rosa en primavera,
com en l'estiu los dolços fruyts maduran,
aixís per tu la mort ja es arribada.

Agraheix al Senyor que te la envia.
Granet d'encens que'l foch sagrat abrusa,
avuy ets tu qui s'ha tornat aroma;
tots cremarem per encensar son ara.

Abrássala la mort, qu'are ab veu dolça,
—vina't diu, estimat, meva es ta vida,
teu mon amor; al só de mas besadas
vull adormirte d'una són eterna.—

Envejosos mortals, guarniuli prompte
lo llit de nuvis, que l'espós ja frisa,
estén en la buydor sos febles brassos
y sos esguarts s'enlloran de ventura.

La mort ja t'ha arribat; ¡mortal, alégrat!

E. MOLINÉ Y BRASÉS.

*
* *

¡Quína llástima! Aquell niu
que vam veure l'altre estiu
penjadet d'aquella alzina,
¡quína llástima! aquell niu
lo cobreix una trenyina.

¡Quína aranya hi há vetllant!
¡Ab quína ansia está esperant
que s'hi pari alguna mosca!
¡Quína aranya hi há vetllant
mentres va venint la fosca!

L'any passat, aquell niuhet,
quan lo sol, poch á poquet,
tras la serra s'amagava,
l'any passat aquell niuhet
foll de ditxa tremolava.

Aquest any hi vetlla'l crim:
ara'l niu es un abim
hont la mort está desperta;
aquest any hi vetlla'l crim
ab la gola ben oberta.

Mes ¿qué hi fa? Parlém d'amor,
que no sempre, de rigor,
passa als nius aixó que escoltas....
Mes ¿qué hi fa? Parlém d'amor
mentre'l món va donant voltas.

E. GUANYABENS.

BIBLIOGRAFIA

CALENDARI-GUÍA DE BANYOLAS Y SA COMARCA, *per l'any del Senyor 1891. Col·leccionat y publicat per VARIS AFICIONATS de dita vila.*—Barcelona. Est. «La Renaixensa». Xuclá, 13, baixos. 1890.—Un vol. de 20 X 12 cm., 136 págs. y anuncis, 1 pta.

Bona idea han tingut alguns escriptors de la pintoresca vila de Banyolas, en confeccionar aquesta interessant obreta. Apart las poesías y alguns articles de caràcter purament literari (que si be n'hi han de bons, no hi ha gayre bona tría), son notables alguns treballs locals per l'abundancia de datos que concorren á la mellor coneixensa de aquella típica y hermosa comarca catalana. Senyalém entre aquestos los que firma lo senyor Pere Alsius, que s'ha fet un nom respectable per anteriors treballs.

Al mateix temps, s'han reunit carinyosament poesías fetas per escriptors de fora la comarca, mes en ella inspiradas, y alguns datos sobre tan bonica regió montanyesa, publicats en altrás obras.

Felicitém coralment als escriptors de Banyolas, y celebrarém que aquest *calendari* se publiqui durant molts anys.

BIBLIOGRAFÍA ESPAÑOLA DE CERDEÑA, *por D. EDUARDO TODA Y GUÉLL. Obra premiada por la Biblioteca Nacional, en el concurso de 1887, y publicada á expensas del Estado.*—Madrid. Tip. de los Huérfanos, 5, calle de Juan Bravo. MDCCCXC.—Un vol. de 27 X 19 cm. y 326 págs., 6 ptas.

Entre la notable série de obras premiadas per la Biblioteca Nacional, ocupará un bon lloch, si be no dels primers, la darrera obra del senyor Toda. En efecte, entre las publicacions bibliográficas, la Sardenya espanyola ocupa poquíssim lloch. De manera que'l senyor Toda ha tractat materia quasi nova, y la ha tractada ab talent y diligencia, encara que per aquesta mena de publicacions may abunda prou aquesta última qualitat.

Per nosaltres té importancia la coneixensa de tot lo que á aquella illa fa referencia, que ningú com lo mateix autor nos n'ha donat noticias tan abundants. En aquesta's veu prácticament, ab datos que'l senyor Toda'ns posa á la mà, la sava que hi deixá la influencia catalana, donantnos noticia (alguns cops massa lleugera) de códices catalans escampats per las bibliotecas y arxius de Sardenya.

La obra está per lo demés ben dividida, parla ab bona classificació de més de 800 obras impresas y manuscritas, acompanyantho de varios documents de valua per la historia de la tipografía sarda. Clouhen la obra dos índex de autors y de títols d'obras. No hi fora demés un índex classificant las obras per idiomas.

NOVAS

En aquest número comensém á donar un folletí que creyém interessará á aquells de nostres lectors que estiman las antigas lletras catalanas. Dificilment se podria trobar un recull que millor donga idea de lo que fou la literatura nostra, com lo inventari dels llibres que possehia'l rey don Martí. Lo senyor Milá y Fontanals lo doná en sos *Trovadores*; pero deixant de banda las curiosas descripcions que's fan de cada códice. Avuy lo publiquém *in extenso*, per primera vegada transcrit per lo sabi guardador del Arxiu de la Corona d'Aragó don Manuel de Bofarull. Seguidament donarém l'inventari dels bens mobles del mateix rey, publicació que será un veritable museu escrit del art catalá y de las riquesas y alhajas que s'havían arribat á reunir en la casa Real, sobretot á partir del regnat de Pere del Punyalet. Seguirán á la obra, un cop terminada, una série d'índix dividint y classificant lo grandíols nombre de llibres y objectes que en dits inventaris se contenen. Inútil es dir que la edició's fa ab tota escrupulositat, y que en la introducció, al descriure'l códice, parlarem de la manera com havém obrat en aquesta edició.

—Diu *El Tarrasense* que en un camp de prop de Sant Pere de Tarrassa, un pagés ha trobat una moneda de plata de la época del imperi romá.

—Queda feta y adjudicada la subasta pera construhir 37 casas y lo cementiri del poble de Puigcerçós, pagantse dels fondos recullits per subscripció pública.

—Las escolas de arquitectura y d'enginyers industrials de Barcelona, que per obra y gracia del esperit centralisador s'havían portat á Madrid temps enrera, per injusta disposició d'en Montero Ríos, acaban de reintegrarse á Barcelona, ahont dicta lo bon sentit que no deuen faltarhi.

—S'ha fet ab bon resultat la proba del tros de vía de Manresa á Berga, que enllassa ab la línea del Nort.

Per lo tant, es d'esperar que abiat se destinará al servey públich.

—A Valls hi ha ferm propósit de construhir un mercat y fer altrás milloras, per quin fi s'ha obert una subscripció per accions.

—Es probable, casi segur, que á l'hora d'eixir aquest número, se trobi á Barcelona lo notable periodista portugués Magallanes Lima. Es probable també que per volerli donar mostra de las simpatías del poble catalá envers Portugal, se fassan molts vots pera la unió ibérica, es á dir, pera la anexió de Portugal á Espanya. Si així succeeix, com es de creure, L'AVENS celebrarà molt que alguna veu generosa expliqui al hoste portugués lo sentit d'aquell refran que diu: *Val més anar sol que mal acompanyat*, tot fent memoria del cóm y per qué va trencarse la unió ibérica doscents anys enrera, y del cóm y per qué, no ha resultat encara més trencada.

—Don Teodor Llorente ha sigut nombrat en l'Ajuntament de Valencia, per aclamació unánime, cronista de la ciutat del Turia, en substitució del plorat Pizcueta.

—Un interessant treball referent al regionalisme, premiat á Manlleu, ha comensat á publicarse en las planas de *La Veu del Montserrat*. Es degut á la ploma de don Francisco de P. Masferrer y Arquimbau.

—Ais darrers del mes entrant se inaugurarà la estatua del poeta Cabanyes, á l'entrada del Museo-Biblioteca Balaguer.

S'estudia la manera de celebrar algunas festas de carácter públich á Vilanova, per lo motiu referit.

—Lo concurs fotogràfic regional celebrat á Olot, durant la passada festa major, ha fet bon crèdit á tres artistas fotógrafos de la mateixa vila, y son los senyors Grivé, Morer y Vinyolas. Lo primer exhibí treballs fotogràfics de costums de la comarca, y lo segón paissatjes molt escullits.

—Per carta propia sabem que'l senyor Fastenrath publicarà una segona edició de sa Anthologia de poetas catalans, aumentada ab novas traduccions.

Y referent al mateix senyor, diuen que'l rey Carles de Wurtemberg l'ha nombrat cavaller de primera classe de la ordre de Frederich, en mérits del libre de trobadors catalans.

—Lo *Rat Penat* de Valencia ha prés l'acort de publicar reunidas las poesías valencianas y castellanas del extingit escriptor en Félix Pizcueta.

—En lo cartell de la temporada 1890-91, publicat per la empresa del teatre Romea, hi figuran en la llista d'obras á estrenar duas produccions del poeta Briz, terminadas per don Frederich Soler, per voluntat del difunt autor.

Son vintiquatre las obras catalanas de diferents autors que té per estrenar aquesta temporada la empresa del Romea.

—A Figueras projectan erigir un monument al fill d'aquella important població don Narcís Monturiol, y l'Ajuntament ja hi té destinadas cinch mil pessetas, esperantse recullir lo demés que's necessiti valguentse de una suscripció pública oberta per tota Catalunya é isla de Cuba.

—Diuen que's tracta de publicar lo Cartulari de la Catedral barcelonina, que conté unas cinch mil escripturas desde'l sigle IX fins al sigle XIII.

S'atribueix la iniciativa á nostra primera autoritat eclesiàstica.

—La Societat coral de las Corts de Sarriá *La Barretinense*, ha fet darrerament una visita als coristas de Portvendres, regnant, com es de suposar, molt d'entusiasme y bona armonía entre'ls catalans d'ensá y d'enllá dels Pirineus, quins llassos d'amistat y germanó van fentse cada día més forts.

—S'anuncia pera'l 15 d'octubre la inauguració, en lo carril directe de Barcelona á Madrid, del tros comprés entre Reus y la estació Marsá-Falset.

Aquest avens en la línea dels directes sembla que influirà en lo comers de vins el Priorat, afavorint la plassa de Reus.

—S'havía proposat celebrar per las firas de Sant Tomás d'enguany la primera de las Exposicions anuals de Bellas Arts y Arts Industrials, patrocinadas per l'Ajuntament de Barcelona; mes sembla que no comensará la primera fins á principis del segon trimestre de l'any vinent.

—Be haurán observat nostres lectors que'l temperament de L'AVENS no ha estat may susceptible á las petitas passions. Haurán pogut observar també la norma del periódich, dividintlo en treballs de col·laboració y de Redacció, portant sempre firma d'autor los primers y essent absolutament anònims los altres. En aquest últim cas, la Redacció se fa solidaria de lo escrit.

Procurém sempre portar treballs originals tan escullits com permet lo cultiu de nostra literatura regional, preferint—abans que donar retalls d'altras publicacions—la originalitat, tot suspirant per la calitat literaria ben sostinguda, esforçantnos en ob-

tenir-la.—Devegades lo número fluïxeja, y es inevitable; empró, ¿a quina publicació catalana no li passa lo mateix?

No dihem pas aixó demanant disculpa, no. Per nosaltres tothom té dret á la crítica, sense que'ns hagem d'enfadar quan s'exerceixi contra L'AVENS ó algun dels treballs de col·laboració. La veritat pot dirse en tot temps y lloch, sense que hage de dordre á qui'n resulti perjudicat.

Per aquesta rahó, estém lluny d'havernos ofés ab lo que porta *Lo Catalanista* del dia 21 darrer. No vol dir tampoch que hage pogut alegrarnos, sobre tot quan l'autor de la *Crítica menuda* aparenta valentia en l'atach y amaga la firma, cosa que'ns deixa en lo dubte de si entre lo crítich y lo criticat hi haurá malavolensa, més que altra cosa.

Forsa produccions de mestres ben celebrats se prestan á crítiques per l'estil, y lo que es per ara no hem pas vist que'l redactor ó col·laborador de *Lo Catalanista*, ocupantse d'ellas, posés las sevas qualitats al servey dels que llegeixen en catalá.

—Hi ha molta animació entre algunas classes, ab motiu de las maniobras militars que's preparan á Calaf, en las que hi pendrán part bon número de foras del exércit de Catalunya.

NECROLOGIA.—Als 7 de setembre ha mort á Vilanova y Geltrú don Miquel Esquirol y Soler, intelligent vinicultor, col·laborador de *L'Art del Pagés* y autor d'alguns treballs en catalá, relatius á elaboració de vins.

Esmena.—En Farga Pellicer, quina pérdua anunciavam en lo número passat, no es natural de Reus, sino de Barcelona.

ALS LITERATS Y A LA PREMPSA CATALANA

La Redacció de L'AVENS, trobantse d'acort ab los punts de vista manifestats en los dos articles del últim y penúltim número, relatius á la rutina del catalá escrit, y considerant molt convenient fer lo posible, així pera arribar á la unitat ortogràfica, com pera evitar los barbarismes que s'ensenyoreixen de nostra llengua sense cap necessitat; desitjant que vage á la una lo llenguatge parlat y lo escrit, accepta ab gust la indicació que se li es feta, estant disposada a treballar pera arribar á un fi que ha d'ésser de bon veure, aixís pera los més entusiastas, com fins pera aquells més tebis que tot just se complaueu ab lo renaixement literari catalá.

Avuy per avuy, creyent la tasca difícil, estudiém la manera de realisar propòsit consemblant. Propòsit que'ns creurían incapassos de portar á bon terme, si no tinguéssim confiança d'ésser ajudats per aquellas personas d'intel·ligencia y bona fe, capassas de ferho totes solas, posant no més á contribució la seva voluntat y coneixements.

Confíem, donchs, en que no'ns ha de mancar bona ajuda, per l'alta de miras que'ns anima, per lo be que l'éxit de l'empresa pot reportar á las lletres catalanas y sobre tot perque estém en la creensa que ningú, coneixentnos, ha d'atribuïrnos afany de vanitat ni amor propi, pera demá engalanarnos ab lo que's dega al esforç de tots.

Quan la Redacció de L'AVENS tinga prou madurat son plan, lo donará á conèixer als literats, á la premsa catalana y al públich á qui puga interessar, portant-lo á terme ab l'ajuda de quants vulgan cooperar á una obra de tanta conveniencia pe'l bon nom de nostra literatura.